

PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 198/22

2022 m. gruodžio 8 d., Liuksemburgas

Teisingumo Teismo sprendimas byloje C-694/20 | *Orde van Vlaamse Balies ir kt.*

Kova su agresyviu mokesčių planavimu: advokatų pareiga informuoti su tokiu planavimu susijusius tarpininkus apie jiems tenkančią prievolę pranešti pažeidžia advokatų profesinę paslaptį

Nors kova su agresyviu mokesčių planavimu ir kelio mokesčių vengimo ir sukčiavimo grėsmei užkirtimas yra teisėti tikslai, Teisingumo Teismas nusprendė, kad advokatų profesinės paslapties ribojimas, nagrinėtas šioje byloje, nėra būtinas jiems pasiekti

Sąjungos direktyvoje¹ nustatyta valstybių narių nacionalinių mokesčių administratorių bendradarbiavimo sistema ir įtvirtintos keitimosi informacija mokesčių tikslais taisyklės ir tvarka. Pakeitus šią direktyvą, joje prievolė pranešti kompetentingoms institucijoms apie tarpvalstybinius galimai agresyvaus mokesčių planavimo susitarimus numatyta visiems su šiais susitarimais susijusiems tarpininkams. Šią prievolę turi vykdyti visi, kurie dalyvauja rengiant tokius susitarimus, juos pateikiant rinkai, organizuojant ar administruojant jų įgyvendinimą, taip pat visi, kurie tam teikia pagalbą ar konsultacijas, arba, jeigu tokių asmenų nėra, pats mokesčių mokėtojas. Vis dėlto kiekviena valstybė narė tarpininkus, visų pirma kaip tarpininkai veikiančius advokatus, gali atleisti nuo minėtos prievolės, jeigu ši pažeistų profesinę paslaptį. Tokiu atveju tarpininkai privalo nedelsdami informuoti bet kurį kitą tarpininką arba, jeigu jo nėra, atitinkamą mokesčių mokėtoją apie jam tenkančią prievolę pranešti.

Flandrijos dekrete, kuriuo perkeliama ši direktyva, numatyta, kad jeigu su tokiu susitarimu susijęs tarpininkas saistomas profesinės paslapties, jis turi kitus tarpininkus raštu informuoti, kad negali įvykdyti prievolės pranešti, ir nurodyti to priežastis.

Dvi advokatų profesinės bendrijos kreipėsi į Belgijos Konstitucinį Teismą. Jų teigimu, pareigos informuoti kitus tarpininkus neįmanoma įvykdyti nepažeidžiant profesinės paslapties, kurios privalo laikytis advokatai. Belgijos Konstitucinis Teismas konstatavo, kad jam pateiktuose prašymuose keliamas direktyvos galiojimo klausimas tiek, kiek joje nustatyta minėta pareiga, ir kreipėsi į Teisingumo Teismą šiuo klausimu.

Šios dienos sprendime Teisingumo Teismas visų pirma pirminė, kad pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7 straipsnį saugomas bet kokio asmenų susirašinėjimo slaptumas ir suteikiama sustiprinta advokato ir kliento tarpusavio bendravimo apsauga. Šioje nuostatoje, kurioje numatyta ne tik asmens gynybos, bet ir teisinės konsultacijos apsauga, garantuojamas tokios konsultacijos slaptumas, kiek tai susiję tiek su jos turiniu, tiek su jos buvimu. Taigi, išskyrus išimtinus atvejus, klientai turi turėti teisėtą lūkestį, kad advokatas be jų sutikimo niekam neatskleis, kad jie su juo konsultuojasi. Speciali advokatų profesinės paslapties apsauga yra pateisinama tuo, kad advokatams demokratinėje visuomenėje patikėta pagrindinė užduotis – teisės subjektų gynyba.

¹ 2011 m. vasario 15 d. Tarybos direktyva 2011/16/ES dėl administracinio bendradarbiavimo apmokestinimo srityje ir panaikinanti Direktyvą 77/799/EEB (OL L 64, 2011, p. 1), iš dalies pakeista 2018 m. gegužės 25 d. Tarybos direktyva (ES) 2018/822 (OL L 139, 2018, p. 1).

Nagrinėjamoje direktyvos nuostatoje² kaip tarpininkas veikiančiam advokatu, dėl profesinės paslapties atleistam nuo prievolės pranešti, numatyta pareiga nedelsiant informuoti kitus tarpininkus apie jiems tenkančią prievolę pranešti reiškia, kad šie kiti tarpininkai sužino kaip tarpininkas veikiančio informuojančio advokato tapatybę, jo vertinimą, kad apie atitinkamą susitarimą turi būti pranešta, ir faktą, kad su juo buvo konsultuojamasi šiuo klausimu.

Tokiomis aplinkybėmis **pareiga informuoti suvaržo Pagrindinių teisių chartijos 7 straipsnyje garantuojamą teisę į advokato ir kliento komunikacijos slaptumą.**

Be to, **ši pareiga informuoti lemia kitą šios teisės suvaržymą, atsirandantį dėl to, kad informuoti tarpininkai mokesčių administratoriui atskleidžia advokato tapatybę ir tai, kad su juo buvo konsultuojamasi.**

Toliau Teisingumo Teismas nagrinėjo, ar šie suvaržymai gali būti pateisinami.

Visų pirma dėl suvaržymo proporcingumo Teisingumo Teismas priminė, kad 2018 m. padarytas direktyvos pakeitimas yra susijęs su tarptautiniu bendradarbiavimu apmokestinimo srityje, kuriuo siekiama padėti užkirsti kelią mokesčių vengimo ir sukčiavimo grėsmei, o tai yra Sąjungos pripažintas bendrojo intereso tikslas.

Vis dėlto Teisingumo Teismas nusprendė, kad net darant prielaidą, jog advokato, privalančio saugoti profesinę paslaptį, pareiga informuoti iš tikrųjų gali padėti kovoti su agresyviu mokesčių planavimu ir užkirsti kelią mokesčių vengimo ir sukčiavimo grėsmei, ji nebūtina šiems tikslams pasiekti ir, be kita ko, užtikrinti, kad informacija apie tarpvalstybinius susitarimus būtų pateikta kompetentingoms institucijoms.

Visi tarpininkai šioms institucijoms iš esmės privalo pateikti minėtą informaciją. Joks tarpininkas negali pagrįstai teigti, kad nežinojo direktyvoje jam aiškiai nustatytos prievolės pranešti, kurią turi vykdyti tiesiogiai ir individualiai.

Kadangi kiekvienas tarpininkas atleidžiamas nuo prievolės pranešti tik tuo atveju, jeigu gali įrodyti, kad ją jau įvykdė kitas tarpininkas, taip pat nėra pagrindo nuogausti, kad nepatikrinę tarpininkai pasikliaus tuo, kad kaip tarpininkas veikiantis advokatas pateikė reikalaujamą pranešimą. Be to, kadangi direktyvoje numatyta, kad profesinė paslaptis gali lemti atleidimą nuo prievolės pranešti, pagal šią direktyvą kaip tarpininkas veikiantis advokatas yra asmuo, iš kurio kiti tarpininkai *a priori* negali tikėtis kokios nors iniciatyvos, dėl kurios jiems nereikėtų vykdyti savo prievolės pranešti.

Kalbant apie tai, kad informuoti tretieji tarpininkai mokesčių administratoriui atskleidžia kaip tarpininkas veikiančio advokato tapatybę ir tai, kad su juo buvo konsultuojamasi, pažymėta, kad toks atskleidimas taip pat nėra būtinas siekiant direktyvos tikslų. Kitiems tarpininkams, kuriems netaikoma pareiga saugoti profesinę paslaptį, ir, jeigu tokių tarpininkų nėra, atitinkamam mokesčių mokėtojui tenkančia prievole pranešti iš esmės užtikrinama, kad mokesčių administratorius bus informuotas. Be to, gavęs tokią informaciją, mokesčių administratorius gali paprašyti papildomos informacijos tiesiogiai iš atitinkamo mokesčių mokėtojo (šis tokiu atveju galės kreiptis pagalbos į savo advokatą) arba patikrinti šio mokesčių mokėtojo mokestinę padėtį.

Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad direktyvoje numatyta pareiga informuoti pažeidžia teisę į advokato ir kliento komunikacijos slaptumą.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

² Direktyvos 2011/16 8ab straipsnio 5 dalis.

Visas sprendimo [tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Marta Osleja ☎ (+352) 4303 6005.

Nuotraukas iš sprendimo paskelbimo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106.

Likite su mumis!

